

uitspraak

TRIBUNAAAL

datum uitspraak: 21 juli 2017

Uitspraak van het Tribunaal in de strafzaak tegen

De Dood

Onderzoek van de zaak

Deze uitspraak is gewezen naar aanleiding van het onderzoek ter openbare terechtzitting van 14 juli 2017.

Het Tribunaal heeft kennisgenomen van de vordering van de aanklager mr. Coumans, hetgeen door de verdediger van de verdachte, prof. Sutorius, naar voren is gebracht, alsmede hetgeen de getuigen en deskundigen hebben verklaard.

Tenlastelegging

Aan de verdachte ten laste gelegd dat:

1:

hij in de periode van 01 januari 2010 tot en met 26 juni 2017, te Amsterdam althans in Nederland, wederrechtelijk stelselmatig opzettelijk inbreuk heeft gemaakt op de persoonlijke levenssfeer van een ander althans anderen, te weten van Marjolein Frijling en/of Bart van de Woestijne met het oogmerk die anderen vrees aan te jagen, immers heeft hij op betrekkelijk willekeurige wijze, in ieder geval onvoorspelbaar in tijd en plaats, mensen het leven ontnomen waardoor

- deze Frijling dag en nacht met (angst voor) de dood van haarzelf en naasten bezig is en in haar dagelijks leven ernstig wordt belemmerd in haar handelen en/of

- deze Van de Woestijne dag en nacht met (angst voor) de dood van hemzelf bezig is, nachtmerries heeft en zijn leven ingekleurd wordt door de gedachte van zinledigheid (285b, belaging)

2:

hij in of omstreeks de periode van 14 augustus 2009 tot 1 oktober 2013, te Soestduinen, Almere, Tiel, Gouda en/of Heythuysen, althans in Nederland (telkens) een ander opzettelijk van het leven heeft beroofd, te weten:

op 14 augustus 2009 Yvonne Schouwenaar- Lasschuit, geboren op 25 juni 1961 te Amsterdam, ten gevolge van, althans na, althans door een tumor in haar longen en/of

op 23 september 2011 Florine Geelen, geboren op 3 mei 2006 te Almere, ten gevolge van, althans na, althans door een hersentumor en/of

op 10 juli 2012 Gerda Peeters , geboren op 20 september 1963 te Renkum, ten gevolge van, althans na, althans door de ziekte multiple sclerose en/of

op 2 april 2013 Kim Vermeulen, geboren op 15 januari 1979 te Gouda, ten gevolge van, althans na, althans door de ziekte borstkanker en/of

op 1 oktober 2013 Theo-Jan van Kessel, geboren op 19 oktober 1958, ten gevolge van, althans na, althans door de ziekte longkanker.
(287 doodslag)

De bevoegdheid van het Tribunaal

Het standpunt van de aanklager

De aanklager heeft bij aanvang van de zitting van het Tribunaal uitleg gegeven over de vervolging van de dood en de keuze voor deze tenlastelegging: belaging en doodslag. Kort gezegd komt zijn standpunt erop neer dat weliswaar eenieder in zijn leven met de dood wordt geconfronteerd, maar dat veel mensen onnodig, te vroeg, volstrekt willekeurig en onmenselijk zwaar worden getroffen door het handelen van de dood. In onze rechtsstaat kunnen wij in bijna alle gevallen de rechter vragen om ernstige gebeurtenissen te toetsen aan onze rechtsregels en om een oordeel te geven over een concreet verwijt. Dat voorkomt eigenrichting of toevoeging van extra leed als de oorzaak van een calamiteit niet wordt onderzocht of gevonden. De waarheidsvinding en de ordelijke afweging van alle belangen door onafhankelijke professionals in een openbare zitting heeft vaak al een heilzame werking. Het kan een einde maken aan grote onzekerheid en het delen van de gevoelens met lotgenoten kan voorkomen dat mensen in eenzaamheid blijven worstelen met hun eigen verdriet en pijn. Daarom heeft de aanklager verzocht om dit Tribunaal te vormen en de aanklacht van de dood als verdachte voor twee strafbare feiten in een openbare terechtzitting te behandelen.

Bij requisitoir heeft de aanklager gepreciseerd dat het acteren van de dood op zich niet aan de kaak wordt gesteld, maar wel de soms gruwelijke wijze waarop dat gebeurt. Wat hem betreft vervalt bij die zaken iedere rechtvaardiging aan het handelen van de verdachte.

Als de dood moet doden, is dat op zich acceptabel, maar als hij (of zij) zich daarbij niet aan de regelen der kunst houdt, vervalt het recht om te doden. Omdat bij dergelijk handelen van verdachte de professionele exceptie hem niet meer toekomt, kan dat gekwalificeerd worden als doodslag.

De dood pleegt volgens de aanklager ook inbreuk op andermans leven. De angst die de dood aanjaagt, ligt zo voor de hand dat er zeker sprake is van opzettelijk handelen.

Met zijn eis dat de dood als verdachte door dit Tribunaal schuldig verklaard moet worden voor doodslag en belaging, overigens zonder strafoplegging, gaat de aanklager er impliciet vanuit dat het Tribunaal niet alleen bevoegd was om deze zaak tegen de verdachte te behandelen maar ook om op basis van de tenlastelegging een oordeel te geven over het handelen van de verdachte.

Het standpunt van de verdediging

De verdediging heeft zich kort gezegd op het standpunt gesteld dat het strafrecht als normatief systeem, dat wij als mensen in de loop der eeuwen "bij elkaar hebben gescharreld", niet gebruikt kan worden om de dood verwijten te maken. Alsof de taal van het strafrecht geschikt is om te duiden wat de dood betekent in ons leven. De raadsman heeft ook de vraag gesteld wie de regelen der kunst voor de dood verzint. De dokter handelt naar de regelen der kunst van de medische wetenschap, maar wij kennen de regelen der kunst voor de dood niet. De dood is de dood, ruw, soms onnavolgbaar, welkom en zelfs op afspraak. Echte tragiek ontsnapt ons volgens de raadsman als wij dat in het kader van rechtsdenken proberen op te lossen. Tragiek en recht hebben niets met elkaar.

Begrippen als oogmerk, opzet en rechtvaardiging, schuld en schulditsluiting, ontvankelijkheid of ontslag van rechtsvervolging, het komt niet in de buurt van alles wat de dood betekent. We zien dat de dood soms, maar niet altijd, verschrikkelijke gevolgen heeft, maar dat heeft soms ook het handelen van de arts en het handelen van de mens in het algemeen. Hoe moeten wij wegen dat de arts soms de dood voor de voeten loopt. Lijden hoort bij het leven en niet bij de dood. Het lukt niet om dat in de kaders van het strafrecht te vangen.

De raadsman heeft bij pleidooi geconcludeerd dat rechtswegering de rechter weliswaar niet past, maar dat dit de eerste zaak is waarin dit zou kunnen. Hij waarschuwt ervoor dat wij de dood niet als zondebok de woestijn in moeten sturen met onze zonden. Dat hoeft niet en het kan volgens hem ook anders, maar niet door het strafrecht.

Het oordeel van het Tribunaal

Bijzonder Tribunaal

Op zich is onweersproken en staat vast dat het in de tenlastegelegde en op de zitting door de aanklager gepresenteerde zaken gaat om diep verdriet, pijn, angst, machteloosheid, radeloosheid of ontwrichting van het leven van de betrokken angevers of nabestaanden bij hun confrontatie met de dood. Een aantal getuigen heeft daarover onder ede ter zitting overtuigend nader verklaard. Ook staat vast dat de dood onlosmakelijk verbonden is aan het leven. Ieder mens wordt ermee geconfronteerd. Vaak komt de dood als het einde van een natuurlijk proces van veroudering en aftakeling of als logisch gevolg van een tragedie. Hoe droevig en tragisch ook, met de dood als gevolg hebben wij als mensen meestal nog wel vrede.

Er zijn echter veel situaties waarbij de dood volgens de nabestaanden als een sluipmoordenaar komt, als een dief in de nacht die het leven van een dierbaar kind of partner rooft. Waarom ontnemt hij het leven aan een onschuldig en waardevol mens dat nog zoveel te bieden had en laat hij kwaadstichters verder leven? Waarom zaait hij zoveel angst en trekt hij een rouwsluier over het verdere leven van nabestaanden? Waarom laat de dood niet weten hoe hij te werk gaat en wanneer en waarom maait hij naar willekeur, onrechtvaardig en brutaal om zich heen? Waarom komt hij in het ene geval onaangekondigd te vroeg en laat hij anderen die smachten naar het einde, eerst hels en uitzichtloos lijden voor hij komt?

Pijn, angst en onmenselijk verdriet storten velen in een machteloos zwijgen, in een diepe afgrond zonder uitzicht op verlossing. Relaties gaan kapot en sommigen willen niet meer verder. Waar zoveel burgers lijden heeft de overheid een taak om collectief op te treden en te voorkomen dat individuele slachtoffers overgaan tot wanhoopsdaden of het recht in eigen hand nemen. Gelet op deze omstandigheden is dit bijzonder Tribunaal van onafhankelijke, professionele rechters gevormd om volgens de regels van het Nederlands Wetboek van Strafrecht en Strafprocesrecht het handelen van de dood te toetsen, zoals in een gewone strafzaak.

Geldigheid dagvaarding en bevoegdheid tot behandeling van deze zaak

Natuurlijk zijn de rechters van het Tribunaal ook persoonlijk betrokken bij alles wat speelt rond de dood, maar dat geldt voor iedere rechter. Dat mag geen reden zijn om deze zaak niet behandelen. Het Tribunaal passeert ook het probleem van de dood als subject van vervolging. De dood als entiteit is voldoende gedefinieerd en er mag van worden uitgegaan dat de dood als altijd en overal aanwezig voldoende op de hoogte is geweest van de zitting en de aanklachten.

De aanklachten zijn door de aanklager voldoende concreet en duidelijk omschreven. Op dat onderdeel is ook geen verweer gevoerd. De geldigheid van de dagvaarding staat daarmee vast.

Het Tribunaal heeft zich bij aanvang van de zaak al bevoegd geacht om de aanklachten tegen de dood in een openbare zitting te behandelen en alle argumenten voor en tegen de dood door de procespartijen te laten voordragen en getuigen en deskundigen daarover te horen. Deze uitvoerige behandeling is ook noodzakelijk geweest om de volgende voorvraag te kunnen beantwoorden van de bevoegdheid van het Tribunaal om uiteindelijk een oordeel te geven over de aanklachten.

Bevoegdheid om te oordelen over de aan verdachte verweten gedragingen

De verdediging heeft uitdrukkelijk en onderbouwde standpunt ingenomen dat deze vraag door het Tribunaal negatief moet worden beantwoord.

De aanklager heeft gesteld dat als de dood zelf niet aangeeft naar welke normen hij handelt, geen regels geeft voor zijn handelen als ultieme, machtige autoriteit, de dood de maat moet worden genomen aan de hand van onze menselijke grondbeginselen en regels, zoals onder meer vastgelegd in het Wetboek van Strafrecht en Strafvordering. Dat is het enige houvast. Het geeft de mogelijkheid om op een geordende wijze de pijn en het leed van de slachtoffers in een rechtvaardig proces te uiten, waarbij alle belangen en argumenten kunnen worden gewogen en waarbij onafhankelijke professionals een oordeel kunnen geven. Ook de aanklager heeft zich daarbij gerealiseerd dat de dood, hoewel altijd en overal aanwezig, toch ongrijpbaar lijkt en dat onze formele procesregels niet op alle onderdelen toepasbaar zijn.

Met de aanklager is het Tribunaal van oordeel dat de behandeling van deze strafzaak tegen de dood als verdachte volgens de regels van ons strafprocesrecht met vaste kaders heeft geleid tot ordelijk denken, tot het in vrijheid en in het openbaar delen van gedachten en argumenten, tot het met respect zoeken naar de waarheid en de betekenis van leven en dood. In zoverre is er al sprake geweest van een uniek proces, met een vorm van collectieve rouwverwerking en collectief denken. In enigszins afgezwakte vorm heeft ook de raadsman zich uiteindelijk bij die conclusie aangesloten. Van door de verdediging voorgestelde rechtsweigerings kan dan ook geen sprake meer zijn.

De vraag blijft echter wel of het Tribunaal de dood de maat kan nemen en zo ja, welke maatstaf moet worden gehanteerd. Onze regels gelden in het algemeen voor menselijk handelen dat we kunnen overzien, waarvan wij collectief zeggen: dat is fout, daar ligt de grens. Kunnen dezelfde regels worden toegepast op het handelen van de dood?

Bij de behandeling ter zitting is naar het oordeel van het Tribunaal duidelijk geworden dat veel van het leed bij de slachtoffers eerder veroorzaakt wordt door het leven dan door de dood, zoals ook de deskundige prof. Denys, hoogleraar psychiatrie, heeft verklaard. Daarnaast zijn de betekenis en zingeving in het leven afhankelijk van de eindigheid van het leven, afhankelijk van de dood. De getuigen van de verdediging hebben betoogd dat bewustheid van de dood en de eindigheid van het leven hen bewustheid van de volheid van het leven heeft gebracht, zodat zij daardoor meer in staat zijn alles uit het leven te halen en te genieten. Met prof. Denys is het Tribunaal van oordeel dat de mens de dood nog lang niet kent en dat met een veroordeling van de dood tekort wordt gedaan aan het feit dat de dood ons ook betekenis geeft. Misschien is er meer dan een persoonlijk einde bij de dood en een persoonlijk verlies. Misschien kan de mensheid collectief groeien en evolueren, leeft de mens in enige vorm of meer collectief voort en is de dood niet het absolute einde. In dat geval staat de individuele mens niet alleen in het verdriet, de pijn, de onzekerheid.

Het is alsof de mens met een rechterlijk oordeel risico's, tragiek en het eindig leven niet meer wil accepteren, alsof de tijd kan worden stilgezet in de ambitie om alles te controleren en zonder te beseffen dat er nog veel aan zin en betekenis onduidelijk is en waard is om verder te onderzoeken. De deskundige Keizer formuleerde dat ter zitting als volgt: "De dood is, ook vanuit de natuur gezien, noodzakelijk er moet ruimte ontstaan voor nieuw leven. Het is het slechtste idee als de dood niet wordt toegelaten."

Hij constateerde ook met een van de getuigen: deze zitting heeft meer therapeutische kracht dan een psychologische behandeling.

De deskundige van het Tribunaal, de filosoof en Denker des Vaderlands prof. Ten Bos, heeft deze rechtszaak tegen de dood vergeleken met een discussie over de vraag of god is te rechtvaardigen als het leven grillig en onrechtvaardig is. Daarmee wordt de dood bijna vergoddelijkt. Het gaat volgens hem de menselijke maat te boven. Als de dood zou worden gepersonifieerd, is hij een volkomen psychopaat. De dood is ongrijpbaar en het komt ons niet toe om zoiets groots als de dood te veroordelen.

Alles afwegend komt het Tribunaal tot het navolgende oordeel.

Het Tribunaal neemt de conclusie van haar deskundige Ten Bos als hiervoor omschreven over en acht zich niet bevoegd om op de aanklacht tegen de dood te oordelen. Het recht, zoals in de wetgeving omschreven en ook neergelegd in het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering, is bedoeld om de samenleving van mensen te ordenen en daarvoor regels te geven met consequenties en sancties bij het niet naleven daarvan. Daarin past geen oordeel over leven en dood. Een dergelijk oordeel zou de maatstaven van de wetgeving ver te boven gaan.

Een rechterlijk oordeel zou bovendien het noodzakelijk, gezamenlijk denkproces over de betekenis van het leven en de dood juist blokkeren, een denkproces dat door deze zaak op een bijzondere wijze op gang is gebracht en moet worden voortgezet.

BESLISSING

Het Tribunaal, rechtdoende in hoogste ressort:

Verklaart zich niet bevoegd om in deze zaak tegen de dood een oordeel te geven.

Deze uitspraak is gewezen door het Tribunaal, bestaande uit mr. M.H.M. Boekhorst Carrillo, voorzitter, mrs. A.E.M. Röttgering en A. van Holten, leden, in tegenwoordigheid van mr. N.J. Ros, griffier, en in het openbaar uitgesproken ter zitting van het Tribunaal op 21 juli 2017.